

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського

ПОЛІТИКУС

Науковий журнал

Випуск 1

**Одеса
2019**

Головний редактор:

Наумкіна С. М. – д.політ.н., проф., завідувач кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Заступник головного редактора:

Музиченко Г. В. – д.політ.н., професор кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Відповідальний секретар:

Ростецька С. І. – к.політ.н., доц., доцент кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Члени редакційної колегії:

Арабаджиєв Д. Ю. – д.політ.н., доц., професор кафедри соціальної роботи
(Запорізький національний технічний університет)

Аркадіуш Адамчик – проф. д-р габ. політології (Університет імені Яна Кохановського в Келцах, РП)

Бабкіна О. В. – д.політ.н., проф., завідувач кафедри політичних наук (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова)

Гедікова Н. П. – д.політ.н., проф., професор кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Горбатенко В. П. – д.політ.н., проф., заступник директора (Інститут держави і права НАН України імені В. М. Корецького Національної академії наук України)

Долженков О. О. – д.політ.н., проф., професор кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Залевськи Єжи – проф. д-р габ. політології (Варшавський університет, РП)

Монолатій І. С. – д.політ.н., проф., професор кафедри політології (ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»)

Парух Вальдемар – проф. д-р габ. політології (Університет імені Марії Склодовської-Кюрі в Любліні, РП)

Романюк А. С. – д.політ.н., проф., завідувач кафедри політології (Львівський національний університет імені Івана Франка)

Яковлев Д. В. – д.політ.н., проф., декан факультету правової політології та соціології (Національний університет «Одеська юридична академія»)

Ярова Л. В. – д.політ.н., проф., професор кафедри політичних наук і права
(ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Науковий журнал «*Politicus*» є фаховим виданням на підставі

Наказу МОН України № 241 від 09.03.2016 року (додаток № 9)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази

Index Copernicus International (Республіка Польща)

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченю радою Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського, протокол 6 від 31 січня 2019 року**

Офіційний сайт видання: www.politicus.od.ua

Науковий журнал «Політикус» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21499-11299Р від 18.08.2015 р.)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Захаренко К. В.

Диверсифікація джерел інформації в контексті інформаційної безпеки.....5

Стародуб Т. П.

Зовнішньополітичні орієнтири України у теоретичній спадщині
та практичній діяльності Степана Бандери в реаліях воєнного протистояння
СРСР та Німеччини 1941–1945 рр.....10

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Алієв Аббас Мамед огли

Аутсорсинг як механізм реалізації сервісної політики держави.....19

Busheva S. M.

The Analysis of AIPAC as a Socio-Political Unit that has Strong Impact
on the Policy of the United States.....25

Вінникова Н. А.

Проблема легітимації політичних рішень
у контексті деетатизації політичного урядування.....29

Глизнер С. В.

Поняття, типи та причини запровадження децентралізації в Україні.....36

Ключкович А. Ю.

Консолідація демократії як завершальна стадія транзиту
в Словацькій Республіці.....41

Костенко А. М.

Роль євроклубів у проведенні інформаційних кампаній
із питань євроінтеграції.....46

Лясота А. Є.

Проблема політичної нестабільності:
стратегії підвищення інституційної спроможності переходних систем
на прикладі України.....52

Наумкіна С. М., Маслов Ю. К.

Європейські парламенти як органи забезпечення
інституційної платформи взаємодії в суспільстві.....58

Покотило А. О.

Аналіз досвіду реалізації мирного
політичного протесту в Республіці Польща.....63

Проноза І. І.

Інформатизація громадянського суспільства
як умова демократизації.....67

Шишименко І. М.

Нові можливості політичної експертизи
в інформаційному суспільстві.....72

Ключкович
Анатолій Юрійович

Консолідація демократії як завершальна стадія транзиту в Словачькій Республіці

УДК 321.7 (437.6)

DOI <https://doi.org/>

10.24195/2414-9616-2019-1-41-45

Ключкович Анатолій Юрійович
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
і державного управління
Ужгородського національного університету
вул. Університетська, 14, Ужгород, Україна

Словаччина успішно здійснила перехід до консолідований демократії, однак її траєкторія транзиту була більш складною, аніж в інших країнах Центральної Європи. Метою статті є аналіз консолідації словацької демократії в розрізі її структурних рівнів і чинників, що вплинули на завершення демократичного транзиту в кінці 1990-х – на поч. 2000-х рр.

Динаміка трансформаційних процесів у Словачькій Республіці засвідчила взаємозумовленість впливу процедурних чинників і структурного контексту. Виокремлено основні чинники, що сприяли консолідації демократії в Словаччині: демократичний консенсус політичних еліт, діяльність «третього» сектору, вплив міжнародної спільноти. Крізь призму концептуальних підходів К. фон Бейме, В. Меркеля, Дж. Прідхема проаналізовано структурні рівні та фази консолідації демократії в Словаччині. З'ясовано успіхи і труднощі демократичного розвитку Словаччини на рівні конституційної консолідації, консолідації партійної системи, консолідації діяльності неформальних політичних акторів, громадянського суспільства і громадянської політичної культури. Словаччина завершила демократичний транзит і досягла стадії «негативної» консолідації. Результатом демократичних трансформацій у Словаччині є консолідація демократичного режиму через конституціоналізацію і стабілізацію державно-владової системи, інституціоналізація демократичних правил політичної конкуренції, початкову консолідацію партійної системи, розвиток громадянського суспільства. Відкритою залишається стадія «позитивної» консолідації демократичного режиму в Словаччині, що передбачає вдосконалення механізмів взаємодії громадянського суспільства і державної влади, закріплення громадянської політичної культури.

Ключові слова: Словачка Республіка, перехід до демократії, консолідація демократії, чинники транзиту.

Вступ. Словачка Республіка належить до успішних «нових» демократій Центрально-Східної Європи, що відносно швидко досягли стадії консолідований демократії. Водночас у словацькому випадку важко назвати цей процес «безболісним», оскільки еволюційний поступ у рамках класичної схеми транзиту «лібералізація – демократизація – консолідація» був пригальмований функціонуванням гіbridного політичного режиму в середині 1990-х рр. Тим не менш, словацьке суспільство знайшло в собі сили подолати авторитарні загрози, повернувшись на шлях демократичного розвитку й успішно завершивши транзит у формі консолідований демократії. Проблема переходу до консолідації демократії є актуальною і для українського суспільства, яке, попри реформні та революційні спроби, вже третє десятиліття залишається в так званій «сірій зоні» політичного розвитку.

Мета та завдання. Метою статті є аналіз консолідації словацької демократії в розрізі її структурних рівнів та чинників, що вплинули на завершення демократичного транзиту в кінці 1990-х – на поч. 2000-х рр.

Методи дослідження. Структурний вимір консолідований демократії в Словаччині зумовив необхідність використання методу структурно-функціонального аналізу. Для дослідження інституційних, політико-культурних аспектів демократичної трансформації застосувалася методологія неоінституціоналізму та нормативно-ціннісного підходу. Крізь призму концептуальних підходів К.

фон Бейме [1], В. Меркеля [4], Дж. Прідхема [7] розглянуто рівні та фази консолідації демократичного режиму в Словаччині.

Результати. У центральноєвропейському контексті особливість і складність словацького транзиту зумовлювалася його чотиривимірною природою: окрім економічної та політичної трансформації, перед суспільством стояло завдання побудови самостійної держави та завершення процесу національної інтеграції [8, с. 13]. Консолідація демократії перебувала в прямій залежності від успішності реалізації цих завдань. Політичні сили, що отримали контроль над транзитом після проголошення самостійності Словачької Республіки (СР), не були орієнтовані на його завершення у формі консолідований демократії і, відповідно, використовували механізми державо- і націотворення у своїх вузькопартійних інтересах. Політичним результатом їхнього правління було утвердження т.зв. «гіbridного» режиму і фактично виключення Словаччини з процесу євроінтеграції. Крах європейських перспектив Словаччини, на фоні успіхів країн-сусідів, сфокусував увагу суспільства на проблемах демократії і виступив своєрідним каталізатором його політичної активності. Консолідація демократичної опозиції, підтримка західної спільноти, активізація громадського сектору, масова електоральна мобілізація – це основні чинники, що призвели до поразки напівавторитарного режиму В. Мечіара в результаті парламентських виборів 1998 р.

Як засвідчує досвід посткомуністичних трансформацій (зокрема й український), подолати недемократичний режим – не означає стати на шлях консолідації демократії. Тим не менш, Словаччині вдалося після парламентських виборів 1998 р. здійснити успішний перехід до консолідований демократії і в 2004 р. стати членом ЄС і НАТО. Згідно з інтегральними індексами моніторингу «Nations in Transit», починаючи з 1999–2000 рр., міжнародна організація Freedom House постійно відносить Словаччину до консолідованих демократій (індекс від 1 до 2.99) [6]. Причому динаміка емпіричних показників відображає демократичний прогрес не за всіма критеріями аналізу (див. табл.).

Перехід Словаччини до етапу консолідації демократії та реалізація її потенціалу є результатом динаміки і взаємодії комплексу структурних і процедурних чинників.

По-перше, рішучість політичних еліт на шляху до демократії та євроінтеграції поєднувалася з консенсусними формами їх взаємодії щодо ключових питань розвитку держави. Незважаючи на ідеологічну неоднорідність та непрості взаємини коаліційних партій, їм вдалося зберегти достатній рівень згуртованості для реалізації курсу реформ у Словаччині.

По-друге, важливою була пропагандистська, мобілізаційна, інноваційна діяльність «третього» сектору, його підтримка демократичних перетворень, євроінтеграційного курсу і складних ринкових реформ, які далеко не завжди знаходили розуміння словацького суспільства.

По-третє, одним із ключових чинників перетворень був зовнішній вплив із боку демократичної міжнародної спільноти (насамперед ЄС і США), що проявилося в багатоаспектній підтримці демократичних сил і неурядових організацій, політичному заохоченні та тиску на правлячі еліти в аспекті виконання Словаччиною умов вступу до ЄС. Також наявність країн-сусідів з демократичною, прозахід-

ною орієнтацією створювало сприятливе зовнішнє середовище, що допомагало перехідному суспільству у визначені власної політико-культурної ідентичності й тим самим сприяло формуванню стимулів і умов для консолідації демократії.

Досягнення суспільством стану консолідований демократії вимірюється взаємозалежними процесами на інституційному, ціннісному та поведінковому рівнях трансформації. Осмислюючи транзитні процеси у країнах ЦСЄ, німецькі політологи В. Меркель [4, с. 144–170] і К. фон Бейме [1, с. 298–299] запропонували модель аналізу демократичної консолідації, яка включає чотири рівні/фази: конституційна консолідація, репрезентативна консолідація (політичні партії і групи інтересів), консолідація діяльності неформальних політичних акторів, консолідація громадянського суспільства. Слід зазначити, що Словаччина реалізувала свій консолідаційний потенціал на цих рівнях з неоднаковою успішністю.

Базовий рівень конституційної консолідації передбачає закріплення правових та інституційних зasad демократичного політичного режиму. Конституція СР 1992 р. зафіксувала ключові характеристики парламентської системи правління відповідно до демократичних стандартів, але окремі аспекти формування, функціонування і взаємодії вищих органів влади були врегульовані доволі специфічно і виявилися проблемними в площині політичної боротьби в 1993–1998 рр. У процесі конституційних змін у 1999–2001 рр. було відкориговано роль вищих державних органів у системі розподілу влади, що сприяло відновленню політико-інституційного балансу. Зокрема, серед важливих конституційних змін варто виокремити: запровадження прямих виборів президента; розширення можливостей президента щодо розпуску парламенту; запровадження контрасигнування актів президента з боку голови уряду та уповноважених міністрів; розширення повноважень уряду,

Таблиця

Динаміка показників демократичного розвитку Словаччини за даними проекту «Nations in Transit» (Freedom House) [6].

Роки Критерій	1999– 2000	2001	2002	2003	2004	2005	2010	2015	2018
Виборчий процес	2.50	2.25	1.75	1.50	1.50	1.25	1.75	1.50	1.50
Громадянське суспільство	2.25	2.00	1.75	1.50	1.25	1.25	1.75	1.75	2.00
Незалежність ЗМІ	2.25	2.00	2.00	2.00	2.25	2.25	3.00	3.00	2.75
Демократичність системи правління	-	-	-	-	-	2.00	3.00	3.00	3.00
Демократичність місцевої влади	-	-	-	-	-	2.25	2.50	2.50	2.50
Незалежність судової системи	2.50	2.25	2.00	2.00	2.00	2.00	3.00	3.00	2.75
Рівень корупції	3.75	3.75	3.25	3.25	3.25	3.00	3.75	3.75	3.75

Примітка. Індекси за шкалою від 1 до 7 (1 – найвищий і 7 – найнижчий рівень демократичного розвитку).

які передбачають прийняття колегіальних рішень; посилення статусу і повноважень органів судової влади та ін. На думку Д. Малової та М. Рибара, запровадження прямих виборів президента, обмеження його повноважень і виборча кампанія 1999 р. сприяли загальному процесу демократичної консолідації в Словаччині, оскільки об'єднали різномірні «антимечарівські» політичні сили, мобілізували їхній електорат, відновили інституційну рівновагу в системі розподілу влади [3, с. 180].

Інші важливі напрями реалізації інституційних змін у 1999–2006 рр. – децентралізація і модернізація публічного управління, корекція виборчого, антикорупційного та інформаційного законодавства, що забезпечило демократичні рамки на різних рівнях політичного процесу. З огляду на ефективність електорального механізму і коаліційний формат формування уряду, в Словаччині створено належні умови для наступного рівня консолідації – консолідації політичних партій і партійної системи.

Консолідація партійної системи забезпечує політичну основу для загальної консолідації демократичного режиму. При цьому консолідована партійну систему варто розглядати не стільки як обов'язковий критерій консолідований демократії, а скоріше як чинник, що цьому сприяє. В основі консолідації правлячих еліт упродовж 1997–2002 рр. – антиавторитарний консенсус, а також спільність демократичних і євроінтеграційних цілей. Правлячі партії функціонували в складних політичних умовах, оскільки «мечарівські» сили не зійшли з політичної арени і намагалися створювати перешкоди на шляху реформ. У контексті парламентських виборів 1998 і 2002 рр. зроблено значний поступ до консолідації партійної системи, оскільки головні партії т. зв. «антимечарівського» табору (Словацький демократичний і християнський союз, Християнсько-демократичний рух, Партия угорської коаліції) двічі поспіль формували правлячі коаліції. Тоді як їхні головні опоненти – Рух за демократичну Словаччину (РЗДС) і Словацька національна партія (СНП) – опинялися в опозиції. Закріплення демократичного режиму відбулося в результаті парламентських виборів 2002 р. і вступу Словаччини в ЄС у 2004 р., після чого політична взаємодія між партіями на основі ставлення до «мечарівського» режиму відійшла в минуле. На сучасному етапі розвитку словацької демократії важко говорити про консолідованість партійної системи, оскільки її суб'єктна основа є нестабільною, фрагментованою і поляризованою, але на початку консолідації демократії було забезпечене необхідну партійно-політичну основу.

У процесі конституційно-правового закріплення інституційного дизайну в Словаччині створено умови для інтегрованості всіх політичних акторів у систему демократії і зниження впливу неформальних практик. Неформальні актори (бізнесові

групи, військові, радикальні об'єднання) поставлені в умови, коли діяльність у межах установлених правил є для них найбільш прийнятною, і вони не акумулюють ресурси для антідемократичних цілей. Водночас упродовж останнього десятиліття в Словаччині відбувається активізація радикальних, екстремістських сил, які з неформального маргінесу поступово переходят у поле публічної політики, створюючи викиди для демократії.

Найбільш складним аспектом розвитку словацької демократії є консолідація громадянського суспільства і формування громадянської політичної культури. Зміна влади внаслідок парламентських виборів 1998 р. змінила антагоністичний характер відносин між державою і «третім» сектором на більш конструктивний формат. Запрацював інституційний механізм взаємодії уряду та громадських організацій, кадровий потенціал державних органів посилився представниками «третього» сектору, неурядові організації долучилися до розроблення ряду концептуальних документів. Громадські об'єднання та аналітичні центри розгорнули широку діяльність, стимулюючи реформи, підключилися до ініціатив, направлених на інтеграцію Словаччини в європейські та трансатлантичні структури. Але подальший розвиток взаємовідносин уряду та громадських організацій не дозволяє говорити про стабільну інтегрованість «третього» сектору в систему прийняття суспільно значимих рішень. З кінця 1990-х рр. у громадському секторі почалися відцентрові процеси, які ускладнювали діалог з державною владою. Після згортання закордонних програм фінансування брак ресурсів ускладнює діяльність неурядових організацій, насамперед тих, які задіяні у сфері громадської адвокації та контролю за публічною політикою. Навіть у сучасних умовах консолідованої демократії в Словаччині все ще не завершено побудову інституційної системи для забезпечення автономного існування структур громадянського суспільства і надійного їх захисту від негативних наслідків зміни конфігурації політичних сил [5, с. 29].

Консолідація громадянського суспільства тісно пов'язана із закріпленням демократичних цінностей і моделей поведінки, формуванням громадянської політичної культури. Це найбільш проблемний аспект демократичної консолідації, оскільки ціннісна перебудова політичної свідомості – це складний і тривалий процес. Ціннісна чутливість словацького суспільства посилювалася на фоні завищених очікувань від трансформації і ускладнення соціально-економічного становища внаслідок інтенсивних ринкових реформ у 2000-х рр. Складність формування громадянської політичної культури зумовлювалася й історичною слабкістю словацьких ліберально-демократичних традицій і збереженням елементів культури т. зв. «підданського» типу (за підходом Г. Алмонда і С. Верби).

Емпіричні дослідження IVO в кінці 1990-х рр., поряд із поширеністю демократичних цінностей, зафіксували й істотність проблемних характеристик політичної свідомості словацького суспільства – схильність до авторитарності, егалітаризму, патерналізму та етнічної інтOLERантності [2, с. 3]. З часом питома вага цих ціннісних деструктивів у масовій свідомості послабилася, але темпи цієї перебудови були дуже повільними, що ставало на заваді консолідації громадянського суспільства як складової частини консолідації демократії.

Інший проблемний аспект консолідації демократичного режиму – це довіра громадян до політиків і владних інститутів. Соціологічні заміри IVO впродовж 2003–2016 рр. засвідчили високий рівень суспільної недовіри до партій, уряду, парламенту, системи юстиції і судів, яким стабільно не довіряли більшість респондентів [5, с. 80]. За таких умов важко говорити про завершення консолідації демократії на рівні досягнення ціннісного консенсусу між елітами і масами.

В аспекті відображення досягнень і орієнтирів розвитку консолідований демократії в Словаччині вартий уваги є концептуальний підхід Дж. Прідхема, який виокремлює т. зв. «негативну» та «позитивну» консолідацію демократії [7, с. 20–21]. Негативна консолідація передбачає досягнення часткового ступеня консолідації демократичного режиму і включає в себе вирішення проблем, що залишилися від переходного етапу демократизації, а також стимулювання, послаблення або усунення серйозних викликів демократії. Важлива роль на даному етапі відводиться демократичній орієнтованості політичних еліт. Позитивна консолідація передбачає закріплення демократичних цінностей як на елітарному, так і на масовому рівнях, а тому потребує відповідних змін у політичній культурі. Позитивна консолідація передбачає довгострокові зміни, тоді як негативна може бути досягнута за більш короткий проміжок часу [7, с. 20].

Словаччина завершила демократичний транзит і досягла стадії негативної консолідації, в межах якої конституційно-правовими і політичними засобами було усунуто демократичні «дефіцити» і ризики, посилено стабільність владних інститутів. Політичний вплив антидемократичних, антисистемних сил значно послабився. Важливе значення на даному етапі мав демократичний консенсус правлячих еліт, який базувався на «антимечіарівській» основі та євроінтеграційних цілях.

Вирішальне значення для перспектив позитивної консолідації – це взаємодія між елітним і масовим рівнями суспільства, досягнення консенсусу щодо демократичних цінностей і моделей поведінки. Вище окреслено ключові проблеми словацького суспільства на рівні громадянської політичної

культури. Тому відкритою залишається стадія позитивної консолідації демократичного режиму в Словаччині, що передбачає вдосконалення взаємодії громадянського суспільства і державної влади, закріплення громадянської політичної культури. На етапі завершення консолідації важливе значення мають й інші структурні чинники впливу: дієвість державно-управлінської системи та інститутів політичної презентації, ефективність економіки та ріст матеріального добробуту громадян, включеність країни в європейські та міжнародні структури, що в динамічній взаємодії з процедурними чинниками стабілізує режим ліберальної демократії.

Висновки. Результатом демократичних трансформацій у Словаччині в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. є консолідація демократичного режиму через конституціоналізацію і стабілізацію державно-владної системи, інституціоналізацію демократичних правил політичної конкуренції, початкову консолідацію партійної системи, розвиток громадянського суспільства. Водночас перебіг політичних процесів у сучасній Словаччині засвідчує, що консолідаційні процеси не завершені, прийняті на рівні громадянського суспільства та громадянської політичної культури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Beyme K.V. OsteuropaForschung nach dem Systemwechsel. Der Paradigmawandel der «Transitologie». Eastern European research after the system change. Osteuropa, 1999. Vol. 49. №. 3. P. 285–304.
2. Krivý V. Hodnotové orientácie, kolektívne identity a hodnotové štiepenie v slovenskej spoločnosti. Values, collective identities and value differentiations in Slovak society. Slovenský národopis, 2005. Vol. 53 (3). P. 262–284.
3. Malová D., Rybar M. (2008). Slovakia's Presidency: Consolidating Democracy by Curbing Ambiguous Powers. In: Semi-presidentialism in Central and Eastern Europe. Elgie R., & Moestrup S. (Eds.). Manchester, 2008. P. 180–200.
4. Merkel W. Systemtransformation. Eine Einführung in die Theorie und Empirie der Transformationsforschung. System transformation. An introduction to the theory and practice of transformation research. Opladen : L+B, 1999.
5. Mesežníkov G., Strečanský B. (Ed.). Občianska spoločnosť na Slovensku: Krízy, križovatky, výzvy. Civil society in Slovakia: Crises, crossroads, challenges. Bratislava : IVO, 2017.
6. Nations in Transit. 2018. Slovakia. URL: <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/slovakia>
7. Pridham G. Dynamics of Democratization: a Comparative Approach. London and New York : Continuum, 2000.
8. Szomolányi, S. Klukatá cesta Slovenska k demokracii. Slovakia's Crooked Path to Democracy. Bratislava : Stimul, 1999.

The consolidation of democracy as the final stage of transit in the Slovak Republic

Klyuchkovych Anatoliy Yuriyovych

Candidate of Political Science,
Associate Professor at the Department
of Political Science and State
Administration
of Uzhhorod National University
University str., 14, Uzhhorod, Ukraine

Slovakia's transition to a consolidated democracy was successfully completed, but its transit trajectory was more complicated than in other countries of Central Europe. The purpose of the article is to analyze the process of consolidation of democracy in the Slovak Republic, its main levels and factors that influenced on completion of democratic transit at the end of 1990s – at the beginning of 2000s.

In the Slovak Republic the dynamics of the transformation processes demonstrated the interdependence of the influence of procedural factors and the structural context. The factors contributing to democratic consolidation in Slovakia have been singled out: the democratic consensus of political elites, the activities of the «third» sector, the influence of the international community. Through the prism of conceptual approaches of K. v. Beyme, W. Merkel, G. Pridham, the structural levels and phases of the consolidation of democracy in Slovakia are analyzed. The successes and difficulties of democratic development of Slovakia at the level of constitutional consolidation, consolidation of the party system, behavioural consolidation of informal actors, consolidation of civil society and civic political culture are revealed.

Slovakia has completed the democratic transit and has reached a stage of «negative» consolidation. The result of democratic transformations in Slovakia is the consolidation of the democratic regime through the constitutionalization and stabilization of the state power system, the institutionalization of democratic rules of political competition, the initial consolidation of the party system and the development of civil society.

The stage of «positive» consolidation of the democratic regime in Slovakia remains open. It provides improving the mechanisms of interaction between civil society and state power, consolidating the civic political culture in society.

Key words: Slovak Republic, transition to democracy, democracy consolidation, factors of the transition.